

Küresel e-öğrenmede kültürel güçlükler

Okutman Nazife ŞEN ERSOY^a

^a Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya

Özet

Andrea Edmundson'ın editörlüğünde yazılan *Küresel E-Öğrenmede Kültürel Güçlükler* 2007 yılında yayımlanmıştır. Beş ana tema etrafında yapılandırılan eser bunlara bağlı 20 alt bölümden oluşmaktadır. Kitabın ana bölümleri küresel perspektiften kültür ve e-öğrenme, e-öğrenmede Batı felsefeleri ve kuramsal temeller, dil ve göstergebilim, kültürlerarası öğretim tasarımındaki sorunlar ve sonuç bölümlerini içermektedir. Alanyazında kültürün iletişim ve iş dünyası ile bireylerin yaşantılarının çeşitli boyutları üzerindeki etkilerine yönelik çok fazla kaynak ve araştırma olmasına karşın, bu bilgi ve kültürel araştırmaların e-öğrenme açısından yansıma ve uygulamalarına ilişkin bir kaynak olmaması bu kaynak kitabın ortaya çıkış amacı olarak gösterilebilir.

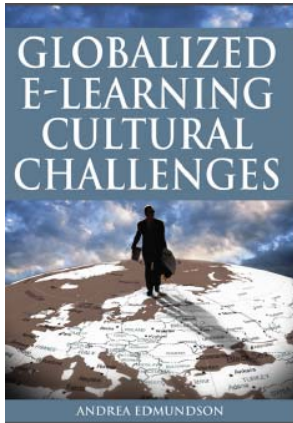
Anahtar Sözcükler: Kültür, e-öğrenme, küreselleşme.

Abstract

Globalized E-Learning Cultural Challenges, published in 2007, was edited by Andrea Edmundson. It is created with the contribution of various authors from different fields and is comprised of 20 chapters that shape around five main themes. The main themes of the book are on culture and e-learning, Western philosophies and theoretical foundations in e-learning, language and semiotics, addressing issues of cross-cultural instructional design and lastly the conclusion part. This reference book emerged based on the fact that there were substantial researches and sources in literature about the effects of culture in business and communications along with the various aspects of people's lives or their work; however, there weren't adequate resources and empirical researches on the implications and applications of this information and cultural research on e-learning.

Keywords: Culture, e-learning, globalization.

Giriş

2007 yılında Andrea Edmundson'ın editörlüğünü üstlendiği *Küresel E-öğrenmede Kültürel Güçlükler (Globalized E-Learning Cultural Challenges)* özellikle “E-öğrenmede kültür ne kadar önemlidir?” ve “Günümüzde e-öğrenmede kültürel ve kültürlerarası düzeyde ne tür sorunlar vardır?” sorularına yanıt arayan bir grup araştırmacının ortak çalışmasıdır. Yazarlar, kültürün farklı disiplinler ile insanların iş ve günlük yaşantıları üzerindeki etkilerine yönelik alanyazında pek çok çalışma olmasına karşın, öğrenme alanında özellikle e-öğrenme üzerine sınırlı sayıda deneysel çalışma olması ve yapılan bu çalışmaların çoğunlukla Batılı araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiş olması, ancak bu çalışmaların Batı kültüründen olmayan öğreten ve öğrenenlerin bakış açılarını yansıtıp yansıtmadığını sorgulamaktadır. Ayrıca, bu kitap özellikle eğitimciler, öğretim tasarımcıları, yöneticiler, danışmanlar ve öğrenenler için e-öğrenme alanındaki küresel düzeydeki pek çok kültürel unsura yönelik farkındalık yaratacak bir kaynak niteliğindedir.

Bu çalışmada, söz konusu kitap küresel bir perspektiften e-öğrenme ve kültür, e-öğrenmenin kuramsal temelleri ve Batı felsefeleri, dil ve göstergebilim ile farklı kültürlerden öğrenenlere yönelik e-öğrenme tasarımında karşılaşılan sorunlar gibi ana başlıklar altında kısaca özetlenmiş ve kitabın araştırmacılar için önemine değinilmiştir.

Bölüm 1: Küresel Bakış Açısıyla Kültür ve E-Öğrenme

Çevrimiçi Eğitimde Kültürün Anlamı: Öğretme, Öğrenme ve Tasarıma Yönelik

Çıkarımlar

Wang ve Reeves, bu bölümde kültürün kapsamlı bir şekilde açıklamasını yapmış, çevrimiçi eğitimin kültürel boyutlarına yönelik alanyazındaki çalışmalara yer vermişlerdir. Ayrıca öğreten, öğrenen ve tasarımcılar için çevrimiçi öğrenmenin kültürel unsurlarına ilişkin uygulamaya yönelik bir dizi ilke listelemiş ve çevrimiçi eğitim alanına ilişkin gelecekte yapılacak tasarım ve araştırmalar için önerilerde bulunmuşlardır.

Az Gelişmiş Ülkelerdeki E-Öğrenme Uygulamalarında Karşılaşılan Güçlükler

Küresel e-öğrenmenin hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler açısından iletişim, kültür ve teknoloji boyutlarına yönelik ne tür doğurgularının olduğunun tartışıldığı bu bölümde,

Olanıran bu boyutların hepsinin başarılı e-öğrenme uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için dikkate alınması gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca, öğrenme tercihleri ve yeniliklere uyum sağlamada ortaya çıkan önemli zorluklara Hofstede'nin (1983) kültürel çeşitliliğin boyutlarına ilişkin çerçevesinden bakarak incelemiştir. Son olarak, başarılı küresel e-öğrenme programları uygulamak için önerilerde bulunmuştur.

Çok-kültürlü Anlayışı Teşvik için Nitelikli Çevrimiçi Eğitim Tasarımı

Eğitimde kültürel değer sistemleri arasındaki ilişkinin irdelendiği bu bölümde çok kültürlü çevrimiçi eğitimin kültürel farkındalık ve sosyal yeterliliği artırarak sosyal sermayenin gelişimine nasıl katkı sağlayabileceği hakkında açıklamalara yer verilmiş, bununla ilişkili dört temel alan üzerinde durulmuştur. Bunlar; 1) kültürel değer sistemleri ve eğitim ilişkisi, 2) kültürel değerlerin değerlendirme sistemleri üzerindeki etkisi, 3) çok-kültürlü etkileşimi desteklemek için teknoloji kullanımı ve 4) sosyal sermayenin gelişimini teşvikte çevrimiçi eğitim olarak sıralanabilir.

Afrika Eğitim Sistemi Bakış Açısından Kültür ve E-Öğrenme

Dördüncü bölümde Kinuthia kültürel içerik ve bağlam ile e-öğrenme arasındaki ilişkinin anlaşılabilmesi için bir altyapı oluşturulmaya çalışılmıştır. Bunun yanı sıra, Afrika kültürü ve Afrika'daki e-öğrenme uygulamalarından örnekler vermiş ve eğitsel kararlar vermede kültürel öğelerin kritik önem taşıdığı konusunda özellikle Afrika'da artan farkındalığa dikkat çekmiştir.

Bilgi Toplumunda Kültürlerarası Boyutlar: Kültür Odaklı Öğrenmenin Tasarım ve Gelişimi Üzerine Yansımalar

Bu bölümde küresel vatandaşlığı destekleyen değerleri içeren ve kültür odaklı olmayan e-öğrenmenin gelişimine yönelik öngörülerine yer verilmiştir. Öncelikle küresel bir toplumdaki artan gereksinimleri belirtmek için kültürün bilgi ve iletişim teknolojileri ve eğitim üzerindeki etkisi vurgulanmış, arkasından etkileşim, karşılıklı saygı, tolerans ve anlayışı geliştirmek ve teşvik etmek için bilgi ve iletişim teknolojileriyle birlikte öğretim tasarımının rolüne dikkat çekilmiştir.

Bölüm 2: E-Öğrenmede Batı Felsefeleri Ve Kuramsal Temeller

Küresel Sınıfı Kuramlaştırma ve Farkındalık

McCarty bu bölümde hangi ölçüt, koşul ya da özelliklerin küresel bir sınıfı oluşturduğunu irdlemiştir. Ayrıca, eğitim teknolojileri dâhil hangi ölçüt ya da koşulların küresel bir sınıfı destekleyeceği ve katılımcılar arasındaki kültürel bakış açısı çeşitliliğinin hangi düzeyinin küresel

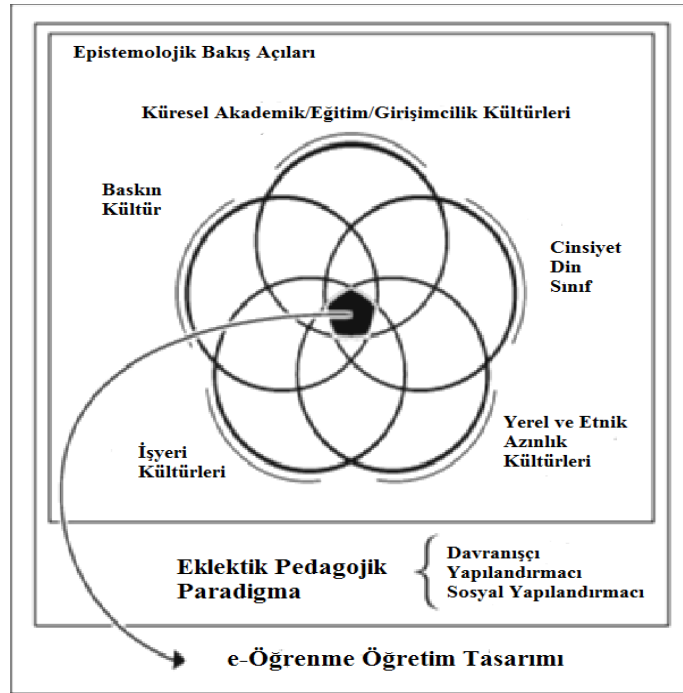
kabul edilebileceği gibi sorulara yanıt aramıştır. Yazar örnek olay olarak Japonya’da öğretilen lisansüstü çevrimiçi bir dersi ele almış, bunun yanı sıra altı ülkede gerçekleştirilen çevrimiçi danışmanlık ve eğitim teknolojilerine ilişkin açıklamalarda bulunmuştur.

Çevrimiçi Öğrenmenin Felsefi Temelleri Batılı Olmayan Öğrenciler için Dezavantaj Teşkil Ediyor mu?

Catterick’in bu bölümdeki amacı ampirikten daha çok kuramsal bir bakış açısıyla, çevrimiçi uzaktan öğrenmenin sanılan küresel erişimine rağmen, teknolojiye sözü geçen Batılı felsefi “yazılımların” aynı ortak değerleri paylaşmayan öğrenciler için bir dezavantaj oluşturup oluşturmayacağını tartışmaktadır. Bu hipotezi araştırmak için, çevrimiçi bir diploma programında öğrenim gören Çinli uluslararası öğrencilerden yararlanmıştır. Yazar, ayrıca bu bölüm ile bireyleri eylemden çok düşünmeye davet etmekte ve bu bölüm sayesinde özellikle Batılı okuyucuların kendi öğretim uygulamalarının bir yansımasını görmelerini beklemektedir.

E-Öğrenme ve E-Öğretme için Çok Kültürlü bir Öğretim Tasarımı Modeli Önerisi

Bu bölümün amacı, 21.yüzyılda öğrenme, akreditasyon ve iş bulma gibi alanlarda eşit olanaklara sahip olmanın çözümü olarak mevcut çok-kültürlü ve küresel öğretim tasarımı modellerinin yetersizliğini ortaya koymaktadır.

Şekil 1. Çok-kültürlü kuramsal model

Bu nedenle, Şekil 1’de görülen çok-kültürlü kuramsal bir model önerisinde bulunularak yerel, ulusal ve uluslararası e-öğrenme bağlamları için e-öğrenme kaynakları yaratma ve uyarlama konusunda gerekçeler ve stratejiler sunulmuştur.

Bölüm 3: Dil Ve Göstergibilim

Çevrimiçi İçeriğin Küreselleştirilmesi

Bu bölümde, otantik İngilizce parçaların daha basit söz dizimi ile daha az jargon ve deyim kullanılarak ve argodan kaçınarak nasıl Küresel İngilizce’ye dönüştürülebileceği gösterilmiştir. Ayrıca, e-öğrenme tasarım sorunları ve internet altyapı sorunları (hız ve bağlantı ücreti) tartışılmış ve Mandarin dili ile sanılan rekabetine karşın, küresel bir dil olarak İngilizcenin geleceğine dikkat çekilmiştir.

Yerel E-Öğrenme: OOPS Projesi Örneği

Öncelikle açık kaynak hareketinin anlatıldığı ve OOPS (OpenCourseWare Prototype System) Projesi’nin detaylı bir tarihçesine yer verilen bu bölümde, projenin geliştirme aşamasında karşılaşılan üç güçlük ve bunların aşılmasında uygulanan stratejiler açıklanmıştır. Bunlar: 1) kaynaklara erişim, 2) çeviriye ilişkin sorunlar, 3) kültürün kendi içindeki iletişimlerin karmaşıklığı olarak sıralanmıştır. Son olarak, yazarların projeye ilişkin kişisel deneyimlerine dayalı olarak, gelecekteki çalışmalar için öneri ve çıkarımlarda bulunulmuştur.

Mağara Duvarları Bize Ne Öğretebilir?

Cook ve Crawford bu bölümde bant genişliği, bağlantı hızı ve yeni teknolojik gelişmeler gibi teknolojik meseleler yerine, kültürler ve uluslar arasındaki e-öğrenmenin Rönesans’ını desteklemek için öğretim tasarımcıları ve eğitimciler için geçmişten çıkarılan dersleri tartışmışlardır. Ayrıca, göstergibilimin etkileşimli elektronik aktiviteler, öz-düzenleme stratejileri ve işbirlikli topluluk amaçlarına nasıl dâhil edilebileceğini irdelemişlerdir. Yazarlar iki önemli devlet üniversitesindeki pek çok farklı ulustan öğreneni iki örnek olay üzerinden değerlendirdikleri bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Bu araştırmada, eşzamansız tartışma tahtalarında ve duvarlarda yapılan paylaşımları çeşitli metaforlar, işaretler ve grafikler açısından incelemişlerdir.

Elektronik Yan Dil: Arayüzlerle Uluslararasılaşma

Vücut dili, mimikler, tonlama, vurgu ve duraklama konuşma dışı iletişim olan “yan dil (paralanguage)” i oluşturur. Siber ortamda ise bunların yerine sayfa düzeni, arka plan rengi, grafikler, sayfadaki sözcük ve resimlerin düzeni ve hatta yazı karakteri “elektronik yan dil” olarak görev yapmaktadır. Elektronik veri aktarımındaki bu “sözcüklerin ötesindeki” özellikler anlaşılabilirliği etkileyebilir ve kültürel bilginin aktarımında önemli rol oynamaktadır. Bu bölümde yazar Watson Fransızca’yı ikinci dil olarak öğrenen yetişkin öğrenenler ile elektronik yan dil üzerine gerçekleştirdiği bir çalışmayı paylaşmıştır. Çevrimiçi ortamlarda katılımcılar, yeni ikinci dillerinde kendilerini normalde zorlayıp rahatsız eden okuma, yazma ve kültürel yeterlilik becerilerinde beklenenin üstünde yüksek bir başarı ortaya koymuşlardır.

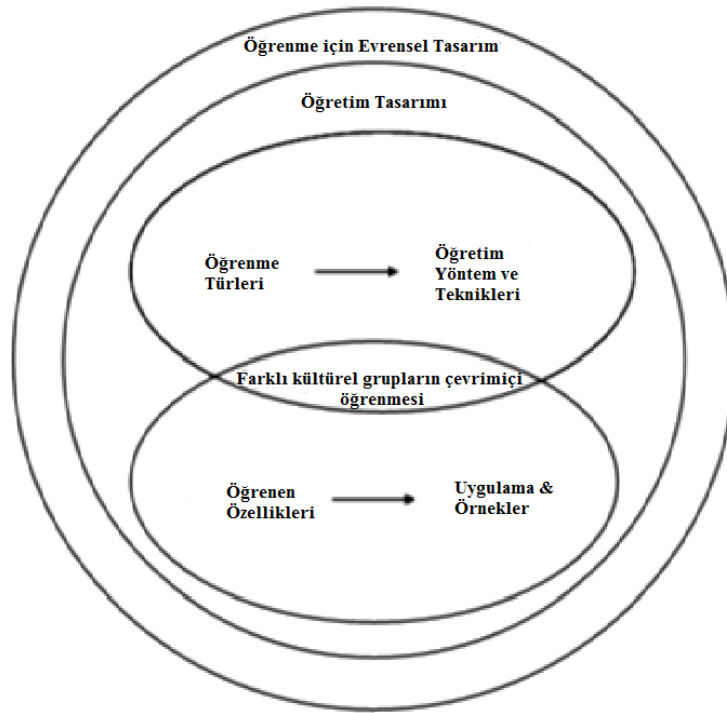
Bölüm 4: Çok Kültürlü Öğretim Tasarımındaki Sorunlar

E-Öğrenmenin Kültürel Sınırlar Arasındaki Uyumu: Nitelikli Öğrenme, Pedagoji ve Etkileşim için Bir Çerçeve

Catherine McLoughlin bu bölümde eğitim tasarımcılarının öğrenenlerin kendi değerleri, inanç sistemleri ve öğrenme stillerine uygun öğrenme deneyimi ve aktivitelerinde bulunmalarını sağlayan e-öğrenme olanaklarını en üst düzeye çıkarmada karşılaştıkları güçlükleri ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra, yaygın araştırma ve mevcut çerçevelere dayanarak küresel öğrenen toplulukları için nitelikli öğrenme kaynaklarının geliştirilmesine yönelik bütünlük bir çerçeve ve bir dizi yönerge sunmuştur.

Farklı Kültürlerden Çevrimiçi Öğrenenler için Evrensel Tasarım

Bu bölümde evrensel tasarım ilkeleri kullanılarak çevrimiçi öğrenme tasarımı için bir çerçeve önerisinde bulunulmuştur. Yazarlar farklı kültürlerden gruplar ve küresel öğrenme için uyarlanan uygulanabilir öğretim tasarımı ve evrensel tasarım modelleri örnekleri vermiştir.

Şekil 2. Çevrimiçi Öğrenme için Evrensel Tasarım Modeli

Şekil 2’de öğrenme için evrensel tasarım, evrensel tasarım, öğretim yöntem ve teknikleri ve öğrenen özellikleri arasındaki hiyerarşik ilişkiyi gösteren bu modelin içeriğinin genel bir düzenlemesi niteliğindedir.

Yerleşmenin Ötesinde: Çok-kültürlü E-Öğrenme için Etkili Öğrenme Stratejileri

Bu bölümde, çok geniş yelpazede e-öğrenme deneyimi tasarlayanların farklı kültürel gruplara e-öğrenme tasarımı yaparken karşılaştıkları sorunlara dikkat çekmek amaçlanmıştır. Tasarım ve geliştirme sürecinin en kritik bölümü olan öğretim stratejileri seçiminde bilinçli ve kültüre uygun bir seçim yapılmasının önemine vurgu yaparak sürecin uygulayıcılarını destekleyecek bazı modeller sunulmuştur.

Kültürel Uyum Süreci (CAP) Modeli: Başka Bir Kültür için E-Öğrenme Tasarımı

Kitabın editörü Edmundson’ın hazırladığı bu bölümünde mevcut e-öğrenme derslerinin değerlendirilmesi ve hedeflenen öğrenen kitlesinin kültürel profiline uyumlu hale getirilmesi için önerilen bir kılavuz niteliğindeki kültürel uyum süreci modeli tanıtılmıştır. Teoride bu model kültüre uyumlandırılmış ve erişilebilir e-öğrenme derslerinin gelişimine yardımcı olabilecek,

karşılığında da tüm öğrenenlerin eşdeğer öğrenme çıktıları elde etmelerine olanak sağlayacaktır. Ayrıca yazar, CAP modelinin varsayıma dayalı bir örnek ile nasıl kullanılacağını göstermektedir.

Çok-kültürlü E-Öğrenmede İletişim Engelleri ve Çatışmalar

Zaltsman sanal öğrenme topluluklarındaki iletişim engellerinin temel boyutlarını değerlendirdiği bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmada ortaya çıkan temel ilgi alanları Batı/Doğu arasındaki kültürel ikililik, eğitsel kültürlerdeki uyumsuzluk (öğreten-merkezli, öğrenen-merkezli), farklı kültürlerdeki iletişim ve eğitim geleneklerindeki farklılık ile çatışma paradigması ve çatışma çözümü şeklinde listelenmiştir. Bu bölümde son olarak, çalışmanın bulguları özetlenmiş ve yorumlanmış ve ileriki araştırmalara ilişkin bazı önerilerde bulunulmuştur.

Çok-kültürlü Öğrenmede Ekip Çalışması: Sosyal ve Kültürel Etki ve Özellikler

Yetişkin e-öğrenme sınıflarındaki çok-kültürlü takım çalışmasının desteklenmesi ve geliştirilmesi için öğrenen ve öğrenenlere yönelik bir uygulama modeli sunulan bu bölümde çevrimiçi öğrenmede takım etkileşimi sırasında oluşan kültürün önde gelen sekiz geleneksel boyutu tartışılmıştır. Bu bağlamda, sanal ekip çalışması konusunda deneyimli lisansüstü öğrencilerin çevrimiçi çok-kültürlü takım çalışması deneyimini arttırmak için deneyimlerini, karşılaştıkları güçlükleri ve önerilerini paylaştıkları bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Çalışmada temelde “çok-kültürlü e-öğrenme takım çalışmasında grup üyeleri için hangi geleneksel, sosyal ve kültürel özellikler önemlidir?” sorusuna cevap aranmıştır.

Modern Teknoloji ve Kitleli Eğitim: Küresel Sanal Öğrenme Sistemi Örneği

Bu örnek olayda internetin ve etkileşimli video yayının bir küresel sanal öğrenme sisteminde öğretim ve iletişim aracı olarak etkililiği ve önemi araştırılmıştır. Çalışmada öğrencilerin teknoloji deneyimleri, eğitim programı, kültür ve teknolojiye erişiminin teknoloji-temelli bir uzaktan eğitim ortamındaki öğrenme ve öğrenci tutumunu nasıl etkilediği belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada ayrıca çevrimiçi kaynakların ve materyallerin kullanımının başarılı bir uzaktan öğrenme deneyimi için yeterli ve uygun olup olmadığı da incelenmiştir.

Bölüm 5: Sonuç

Define Sandığı

Editör Edmundson’ın kitabın kapanışını yaptığı bu bölümde, Hofstede’nin kitabın Önsöz bölümündeki sözlerine vurgu yapılarak, e-öğrenme ve kültür kavramları “define sandığı” metaforuyla ilişkilendirilerek açıklanmıştır. Bu bağlamda küresel e-öğrenmede karşılaşılan kültürel güçlüklerle ilişkin alanyazında tasnif edilmesi gereken “define sandığı dolusu” fikir, araştırma ve kavram olduğunun altını çizilmiştir. Bunun yanı sıra, kitabın genelinde hangi konulara değinildiği, hangi sorunlara çözüm ve hangi sorulara cevap arandığı özetlenmiş ve bu define sandığı içinde daha başka “neler” görmek istediklerine ilişkin gelecekte yapılacak çalışmalara yönelik öneriler paylaşılmıştır.

Sonuçlar

Andrea Edmundson ve alana önemli katkılarda bulunmuş bölüm yazarlarının ortak eseri olan bu kitapta kültürel etki ve boyutlara ilişkin çeşitli araştırmalara yer verilmiş ve bunların e-öğrenme üzerindeki potansiyel etkilerine yönelik öngörülerde bulunulmuştur. Bu kültürel güçlükler üzerine örnek deneysel araştırma ve gözlemler paylaşılmış, özellikle kültür ve kültürlerarası etkileşim üzerine yeni fikirler ortaya atılmıştır.

Bu kitap her kültürden eğitimci, öğretim tasarımcısı gibi e-öğrenme üreticileri, çok uluslu şirketler ve çevrimiçi üniversiteler gibi e-öğrenme yararlanıcıları ve tabii ki öğrenenler için bir tanıtıcı ve yeni bir bakış açısı niteliğindedir.

Öneriler

Edmundson’ın e-öğrenme ve kültür üzerine alana kazandırdığı bu yapıtta küresel e-öğrenme üzerine mevcut durum ortaya koyulmuş, günümüzde gözlemlenen sorunların yanı sıra gelecekte ortaya çıkabilecek güçlüklerin neler olabileceğine ilişkin öngörülerde bulunulmuştur. Bu bağlamda, gelecekte yapılacak çalışmalar için şu önerilerde bulunulabilir:

- Batılı olmayan kültür açısından eğitsel paradigma, kuram ve felsefelerin derinlemesine anlaşılması,
- Kültürel öğrenme nesnelere gibi yeni araç ve kavramların ve mesaj, blog ve podcast gibi iletişim teknolojilerinin kullanımının yaygınlaşması,
- Çevrimiçi ortamlarda çatışma çözümü ve takım çalışması gibi kültürlerarası çevrimiçi iletişimin daha derinlemesine incelenmesi,

- Diğer kültürlerin eğitim sistemleri, kültürel değerleri, bilgi ve iletişim teknolojileri kullanma durumları ve öğrenme tercihleri hakkında daha geniş çapta bilgi toplanmasına ihtiyaç vardır.

Kaynakça

Edmundson, A. (Ed.). (2007). *Globalised E-learning Cultural Challenges*. Hershey, PA: Information Science Publishing.

Yazar Hakkında

Nazife ŞEN ERSOY

2007 yılından beri Dumlupınar Üniversitesi Modern Diller Bölümü'nde İngilizce okutmanı olarak görev yapmakta olan Şen-Ersoy, lisans eğitimini Orta Doğu Teknik Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği bölümünde, yüksek lisans eğitimini ise Anadolu Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim programında tamamlamıştır. 2012 yılından bu yana da Anadolu Üniversitesi, Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı, Uzaktan Eğitim Bölümü'nde doktora çalışmalarına devam etmektedir. Şen-Ersoy halen Dumlupınar Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Uzaktan Eğitim Birimi'nin koordinatörlüğünü yürütmektedir. Çalışma alanları arasında açık ve uzaktan öğrenmede kültür ve etkileşim, kitlesel açık çevrimiçi dersler ve uzaktan dil öğretimi bulunmaktadır.

Posta adresi: Dumlupınar Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, Kütahya, Türkiye
Tel (İş): +90 274 265 20 31 - 1695
Eposta: sen.nazife@gmail.com